

JÄMSTÄLLDHET I NÄRINGSLIVSRÅD

En kartläggning av representation i skånska
kommuners näringslivsråd

INLEDNING

Winnet Skåne arbetar för att öka kunskapen, intresset och engagemanget för jämställd regional utveckling och tillväxt. Winnet Skåne har sedan 2011 kartlagt jämställdheten i näringslivsråden i Skånes kommuner, eftersom näringslivsrådet fyller en viktig funktion för dialogen mellan kommunen och dess lokala näringsliv. Näringslivsrådet bör precis som andra funktioner i samhället, präglas av jämställdhet för att nå Sveriges övergripande jämställdhetspolitiska mål; att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Och det första delmålet en jämn fördelning av makt och inflytande. I Skånes Jämställdhetsstrategi är några av de prioriterade målen att:

- ◆ Öka kvinnor och mäns, flickor och pojkars och transpersoners tillit och delaktighet i demokratin
- ◆ Uppnå jämställd representation i politiskt tillsatta styrelser och ledningar i Skåne
- ◆ Uppnå jämställd representation i skånska styrelser och ledningar

Med näringslivsrådens könsrepresentation som utgångspunkt har denna kunskapssammanställning ställt frågorna:

- ◆ Hur jämställda är Skånes näringslivsråd?
- ◆ Hänger representationen i näringslivsråden ihop med andelen företagande kvinnor och män i kommunen?
- ◆ Vilken förändring kan vi se över tid sedan år 2011?

(O)JÄMSTÄLLT FÖRETAGANDE

Statistik visar att år 2012 var andelen kvinnor som var företagsledare 21 %, och 96 % av dem verkade inom tjänstebranschen. Statistiken baseras på landets 194 000 företagsledare, som hade minst en person anställd.¹ Hade lika många kvinnor som män drivit företag skulle det innebära 278 000 nya jobb och 75 000 nya företag. Idag, år 2018, drivs de svenska företagen till 72 % av män.² Samtidigt visar Di Digital's årliga granskning av könsbalansen inom svenskt riskkapital 2017 att mindre än 1 % av riskkapitalet gick till bolag med enbart kvinnor som grundare. Tittar vi på andra sociala kategoriseringar och lägger till exempelvis unga personer och personer med utländsk bakgrund är siffrorna ännu lägre, vilket indikerar att olika maktfaktorer samspekar och påverkar.

NÄRINGSLIVSRÅDENS FUNKTION

Näringslivsrådet är ett samverkansråd mellan kommunen och det lokala näringslivet, som ska stärka kommunens dialog med näringslivet. Rådet består oftast av representanter från näringslivet samt politiker och tjänstepersoner från kommunen. Näringslivsrådet är ett sätt för kommunen att få större kunskap om företagarnas perspektiv, där ledamöterna får tycka till i frågor som rör företagande och tillväxt. Det är även vanligt att näringslivsrådet fungerar som remissinstans. Huruvida det finns ett näringslivsråd eller inte varierar från kommun till kommun, och i Skåne har 23 av 33 kommuner ett näringslivsråd eller motsvarande. I vissa fall använder sig kommunen av exempelvis ett advisory board istället, vilket precis som näringslivsrådet har en rådgivande funktion. I kommuner utan näringslivsråd kan motsvarande arbete bedrivas på annat sätt. I vissa fall har vi kunnat kartlägga detta arbete, i andra inte.

1. Statistiska centralbyrån 2013, 2. Tillväxtverket.se 2018

REPRESENTATION I NÄRINGSLIVSRÅDEN

Till näringslivsråden i tabellen nedan räknas även styrelser i näringslivsbolag i kommunen in. Tabellen visar representationen av kvinnor och män i de skånska kommuner som har ett näringslivsråd, de kommuner som saknar näringslivsråd finns alltså inte representerade. Representationen räknas som jämställd om lägst representerat kön är minst 40 %. Nio stycken av näringslivsråden har en jämställd representation av kvinnor och män 2018 och fjorton stycken har en ojämsälld representation. Statistiken visar att jämställdheten varierar kraftigt från kommun till kommun. Kristianstads och Vellinges näringslivsråd är de enda kommuner som har en majoritet av kvinnor i sina näringslivsråd. Kristianstad har en jämställd representation av kvinnor och män medan Vellinge har en ojämsälld representation. Hässleholms näringslivsråd, som består av enbart män, har minst jämställd representation.

ANTAL KVINNOR OCH MÄN I SKÅNES NÄRINGSLIVSRÅD 2018

KOMMUN	KVINNOR	MÄN	TOTALT
BROMÖLLA	9 (41 %)	13 (59 %)	22
BURLÖV	4 (31 %)	9 (69 %)	13
BÅSTAD	4 (40 %)	6 (60 %)	10
ESLÖV	4 (44 %)	5 (56 %)	9
HÄSSLEHOLM	0 (0 %)	8 (100 %)	8
HÖGANÄS	3 (33 %)	6 (66 %)	9
HÖRBY	6 (38 %)	10 (62 %)	16
HÖÖR	5 (33 %)	10 (66 %)	15
KRISTIANSTAD	11 (55 %)	9 (45 %)	20
LANDSKRONA	2 (20 %)	8 (80 %)	10
LUND	6 (27 %)	16 (73 %)	22
MALMÖ	14 (34 %)	27 (66 %)	41
OSBY	4 (44 %)	5 (56 %)	9
SKURUP	5 (31 %)	11 (69 %)	16
STAFFANSTORP	4 (33 %)	8 (66 %)	12
SVALÖV	4 (50 %)	4 (50 %)	8
TRELLEBORG	6 (43 %)	8 (57 %)	14
VELLINGE	6 (75 %)	2 (25 %)	8
YSTAD	5 (31 %)	11 (69 %)	16
ÅSTORP	4 (27 %)	11 (73 %)	15
ÄNGELHOLM	3 (27 %)	8 (73 %)	11
ÖRKELLJUNGA	4 (44 %)	5 (66 %)	9
ÖSTRA GÖINGE	2 (50 %)	2 (50 %)	4

Gul = jämställd representation

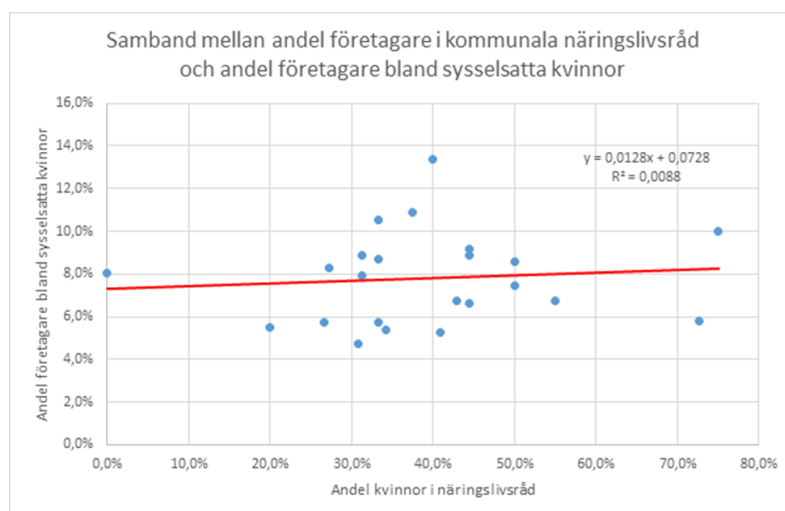
Vit = ojämsälld representation

* Tabellen visar de skånska kommuner som har ett näringslivsråd. Bjuv, Helsingborg, Klippan, Kävlinge, Lomma, Perstorp, Simrishamn, Sjöbo, Svedala och Tomelilla saknar näringslivsråd.

KOPPLING TILL ANDEL KVINNOR SOM ÄR FÖRETAGARE

För att undersöka om representationen i näringslivsråden hänger ihop med hur många företagande kvinnor och företagande män det finns i kommunen gjordes en statistisk analys för att se om det fanns något samband mellan andelen kvinnor i näringslivsrådet i kommunen och andel av de sysselsatta kvinnorna som försörjde sig som företagare. Det gick inte att utläsa några signifikanta samband, vilket kan ha olika förklaringar. Det kan exempelvis vara en laggeffekt, vilket innebär att det kan finnas ett samband, men att det kanske tar flera år innan det får genomslag. Det kan även vara så att näringslivsråden har begränsad påverkan på kommunens näringslivspolitik. Ytterligare en förklaring

skulle kunna vara att näringslivsråden verkligt påverkar kommunens näringslivspolitik, men att flertalet av företagens verksamheter inte berörs av det. För att få en bättre förståelse huruvida det finns något samband mellan näringslivsrådets sammansättning och andelen företagande kvinnor i kommunen skulle det behövas göras en djupare analys. Ett förslag kan vara att intervjua näringslivsråden och se om det finns några konkreta exempel på hur arbetet för företagen (och blivande företagare) förändrats på grund av ökad andel kvinnor i näringslivsråden.

* Statistik och tabell framtagen av Christian Lindell, Region Skåne, 2018.

VARFÖR ÄR NÄRINGSLIVSRÅDEN MANSDOMINERADE?

Av den totala företagarpopulationen i Skåne är 31,9 % kvinnor, och kvinnor driver med andra ord företag i betydligt mindre utsträckning än män. Till det finns det flera förklaringar. En förklaring är att svenskt näringsliv historiskt dominerats av traditionellt mansdominerade områden, som exempelvis råvaru- och verkstadsindustri. Att det blev allt fler tjänsteföretag inom näringslivet ökade också andelen kvinnor.³

Kvinnor får inte del av offentlig finansiering i motsvarande omfattning som de driver företag och det finns skillnader vad gäller kvinnors företagande och utbyggnad av entreprenörskaps- och innovationssystemet i olika delar av länet. Forskning visar att kvinnor och män tillskrivs olika egenskaper byggda på stereotypa förväntningar av hur företagande kvinnor och män ska bete sig och vara. Detta påverkar bland annat handläggningen av företagsstöd och krediter och synen på vem som anses ha potential i sitt företagande och därmed får möjlighet att ta del av pengarna.⁴ I Skånes Jämställdhetsstrategi finns att läsa att synen på tillväxt och innovation gynnar vissa branscher och företag som drivs av män. Det är svårt att starta företag och få finansiering för företagsutveckling inom många kvinnodominerade branscher. Synsätt, normer och attityder kring företagande, kön, familjemönster och branscher spelar fortfarande en betydande roll.⁵

En förklaring till att så många företagsledningar är mansdominerade är homosocialitet. Homosocialitet innebär enkelt uttryckt att endast personer med gemensamma nämnare deltar i, eller kraftigt dominerar, ett visst socialt sammanhang. Teorin förklarar tendensen av hur människan identifierar sig med, söker sig till och förstår sin sociala position i förhållande till andra av exempelvis samma kön. Homosocialitet kan få genomslag i exempelvis rekryteringsprocesser, och kan ytterligare vara en förklaring till att så många företagsledningar är mansdominerade. Då flest män sitter i företagsledningar innebär det att många organisationer är strukturerade och anpassade efter män.⁶

3. Nilsson 2009, 4. Tillväxtverket 2015, 5. Länsstyrelsen Skåne, 2017, 6. Hammarén och Johansson 2014

VAD SPELAR ANDRA MAKTFAKTORER FÖR ROLL?

Intersektionalitet är ett analytiskt redskap som visar hur olika maktordningar samverkar och påverkar våra förutsättningar och möjligheter i livet. Förutom kön påverkar andra sociala kategoriseringar, som svensk eller utländsk bakgrund exempelvis, vilken makt vi har att forma samhället och våra egna liv.⁷ Gruppen kvinnor med svensk bakgrund har generellt sett fördelar både gentemot gruppen kvinnor med utländsk bakgrund och mot gruppen män med utländsk bakgrund.⁸ Vi vet att flest män sitter i företagsledningar, men samtidigt är en majoritet av dessa även över 30 år, och har svensk bakgrund. Det har visat sig att exempelvis utlandsfödda företagare i dubbelt så hög utsträckning som andra upplever svårigheter med att få finansiering. Samtidigt är det svårare att få stöd och finansiering för sitt företagande för personer med utländsk bakgrund, för kvinnor och unga.⁹

VARFÖR ÄR JÄMSTÄLLD REPRESENTATION VIKTIGT?

Jämställdhet är viktigt ur flera perspektiv. Först och främst är jämställdhet i tillväxtarbetet viktigt utifrån ett rättviseperspektiv. Jämställdhet är ett lagkrav och alla människor har rätt till ett fördomsfritt och medvetet bemötande när de vänder sig till företagsfrämjare eller söker projektmedel. I dag går företagsstöd och projektmedel främst till män och mansdominerade branscher.¹⁰

Forskning visar att olikheter i en grupp eller ett team kan öppna upp för möjligheten att se saker från fler perspektiv och skapa en större dynamik, jämställdhet berikar på så sätt i gruppkonstellationer. Genom att komplettera varandra, kan en grupp av medlemmar med olika bakgrund och erfarenheter leda till en större potential för framgång. Ett intersektionellt perspektiv på jämställdhet kan bidra till diversitet och på så sätt ta till vara på all den kompetens och de resurser som finns inom en organisation. Med andra ord leder ökad jämställdhet till en ökad diversitet i perspektiv.

Mångfalden på ledande positioner är som tidigare nämnts bristfällig; på chefspositioner ser vi en dominans av män med svensk bakgrund medan kvinnor med utländsk bakgrund är chefer i minst utsträckning.¹¹ **Vi vet att en ökad jämställdhet och mångfald leder till mer kreativa lösningar, en ökad innovationskraft och större lönsamhet. Att ta till vara på mänskliga resurser såsom kunskap och kompetens mer effektivt, bidrar till att göra en region mer attraktiv genom att i högre utsträckning locka till sig kreativa och talangfulla människor samt kunskapsintensiva företag och kapital, och därmed skapa ett mer innovativt klimat.**¹²

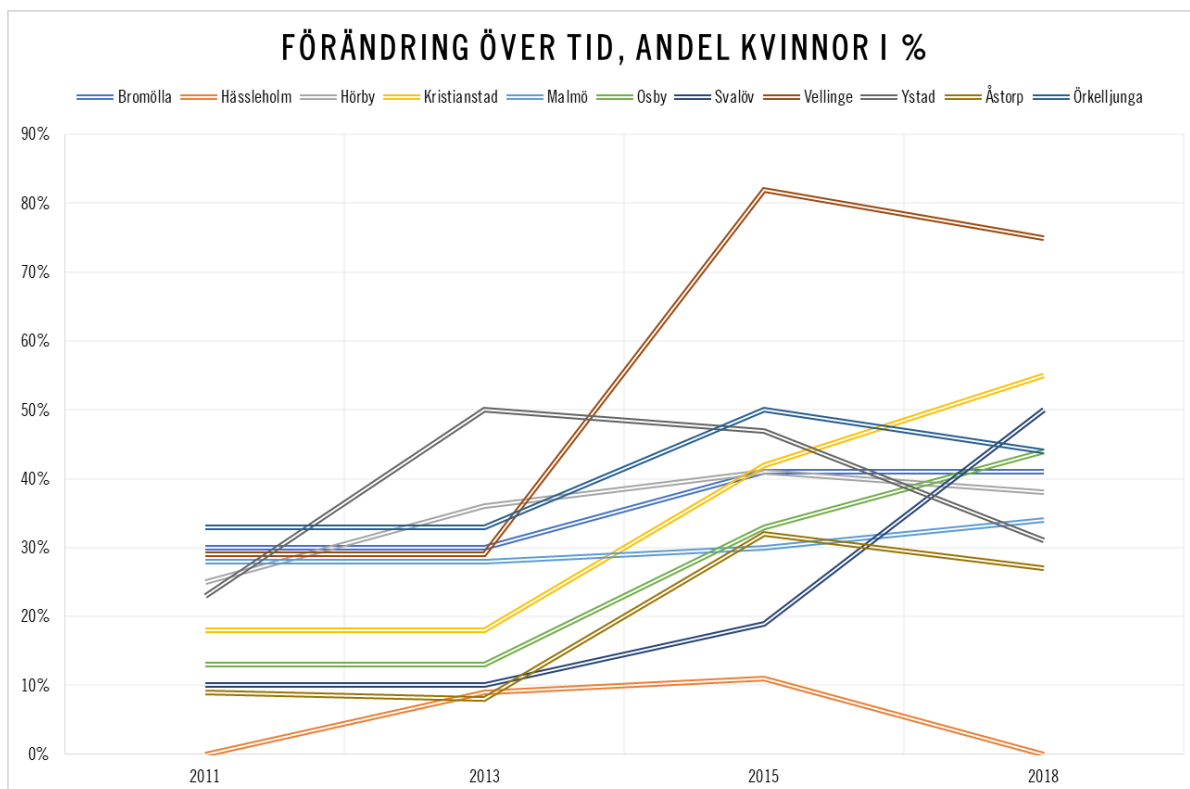
En jämställd representation är samtidigt viktig för tillväxten, ett företagande på lika villkor mellan kvinnor och män är en förutsättning för regional tillväxt. Offentliga resurser som ska främja företagande fördelas idag i högre utsträckning till traditionellt mansdominerade branscher. Mer behöver göras för att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att starta och utveckla företag. Först då kan vi ta tillvara på den potential som finns för företagande hos hela befolkningen och ta fram produkter och tjänster som på ett optimalt sätt speglar samhället i stort.

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar regional utveckling och tillväxt, bland annat genom bättre resursutnyttjande, stärkt innovationsförmåga och ökad attraktivitet för regionen. Därmed finns det stöd för att tillväxten ökar i samhället och i enskilda företag om alla människors affärsidéer, initiativförmåga och företagsamhet kommer till användning, oavsett deras kön och bakgrund.¹³

HAR DET SKETT NÅGON FÖRÄNDRING SEDAN 2011?

När statistiken över representationen av kvinnor och män i näringslivsråden jämförs över tid kan vi se att en majoritet av kommunerna, 12 stycken, har en ökad andel kvinnor i sitt näringslivsråd. Av de 23 kommuner som har ett näringslivsråd idag har sju kommuner haft en utveckling, där andelen kvinnor har ökat sedan 2011, och som samtidigt resulterat i en jämställd representation av kvinnor och män idag. Värt att notera är att näringslivsråden är olika stora beroende på kommun. För kommunerna Bromölla, Hässleholm, Hörby, Kristianstad, Malmö, Osby, Svalöv, Vellinge, Ystad, Åstorp och Örkelljunga har vi kompletta siffror för alla fyra år vi undersökt. Sett till förändring över tid ser vi att Bromölla, Svalöv, Malmö, Osby, Kristianstad har en ihållande positiv utveckling. Vellinge sticker ut på så sätt att de har gått från 29 % kvinnor de första två tillfällena, till 82 % kvinnor 2015 och 75 % 2018 i näringslivsrådet.

Statistiken visar en positiv trend, där andelen kvinnor i näringslivsråden ökar—men att det även i vissa kommuner varierar från år till år. I Osby visar statistiken att andelen kvinnor procentuellt sett ökat från 33 % kvinnor 2015 till 44 % kvinnor 2018—men att det båda åren satt 4 kvinnor i näringslivsrådet. Det är ett resultat av att det totala antalet ledamöter minskat, och inte att kvinnorna ökat i antal. Tvärtom är det i Örkelljunga, där kvinnorna minskat procentuellt sett mellan 2015 och 2018—men inte till antalet.

KÖNSFÖRDELNING I NÄRINGSLIVSRÅDEN I SKÅNE				
	2011	2013	2015	2018
Män	190	200	152	206
Kvinnor	66	80	85	111
Totalt	256	280	237	317
Andel kvinnor %	25,8	28,6	35,9	35,0

Tabellen till vänster visar den totala representationen av kvinnor och män i näringslivsråden. Trots att andelen kvinnor i näringslivsråden ökar i en majoritet av Skånes kommuner kan vi, när könsfördelningen undersöks i alla näringslivsråd se att andelen kvinnor har minskat med 0,9 % sedan 2015.

DET GODA EXEMPLET

Kristianstads näringslivsråd är det enda näringslivsråd i Skåne som består av fler kvinnor än män och samtidigt har en jämställd representation av kvinnor och män. Kristianstads näringslivsråds representation av kvinnor och män har gått från 18 % kvinnor 2011 och 2013, till 42 % kvinnor 2015, till att idag bestå av 55 % kvinnor 2018. På Kristianstads webbsida förklaras att Kristianstads kommuns syfte med näringslivsrådet är att förstärka det positiva samarbetsklimatet i kommunen och företagare emellan. Näringslivsrådet ska vara rådgivande i kommunens tillväxt- och näringslivspolitiska arbete och bidra till en gemensam målbild för kommunen, regionen och näringslivet. Pernilla Blixt, som är näringslivschef i Kristianstad, menar att de alltid har jämställdhetsperspektivet med sig i sitt arbete, att frågan om jämn fördelning av representanter i näringslivsrådet har varit aktuell under åren och att det har varit en medveten strategi att göra näringslivsrådet mer jämställt. Hon berättar också att det idag finns många kvinnor på ledande positioner i Kristianstad. Hennes uppfattning är att detta är ett mönster som verka hålla i sig och idag är kommunchefen en kvinna, precis som näringslivschefen. Pernilla Blixt upplever en öppenhet och en vilja för nya perspektiv, och menar att det är en inkluderande atmosfär. Hennes uppfattning är att det bli bättre dynamik med blandade grupper i exempelvis ett näringslivsråd och hon upplever att diversitet leder till utveckling. Vidare tror hon att en blandad grupp påverkar arbetet positivt, och att det är viktigt och betydelsefullt att höra och se fler perspektiv än sitt eget. Hon menar att dialogen om dessa frågor sker regelbundet, och poängterar vikten av att vara öppna för andra perspektiv. Det är något de uppmärksammar i näringslivsrådets arbete.

AVSLUTNING

Genom denna kunskapssammanställning har de skånska kommunernas representation av kvinnor och män i näringslivsråden undersökts. Idag 2018 har knappt hälften av näringslivsråden, nio stycken, en jämställd representation. Genom att undersöka och jämföra med Winnet Skånes inventering av näringslivsråden år 2011, 2013 och 2015 syns det att andelen kvinnor har ökat och fler näringslivsråd får en jämställd representation av kvinnor och män med tiden. År 2011 hade endast tre näringslivsråd en jämställd representation av kvinnor och män, 2013 hade fyra näringslivsråd en jämställd representation, och 2015 hade fem näringslivsråd en jämställd representation av kvinnor och män. Idag 2018 har näringslivsråd med jämställd representation nästan fördubblats sen 2015 och två näringslivsråd består av en majoritet kvinnor. Om vi ser till forskningen har jämställdhet och mångfald en positiv påverkan på näringslivet, vilket även det goda exemplet i Kristianstad tycks gå i linje med. Denna kunskapssammanställning har dock inte kunnat se några statistiskt signifikanta samband mellan andelen kvinnor i näringslivsrådet och kvinnor som är företagare i kommunen. För att undersöka detta närmre behöver en djupare och mer grundläggande undersökning göras.

REFERENSER

- De los Reyes, Mulinari (2005). Intersektionalitet. Kritiska reflektioner över ojämlikhetens landskap
- Hammarén, Johansson (2014). Homosociality. In *Between Power and Intimacy*
- Länsstyrelsen Skåne (2017). Ett jämställt Skåne. Jämställdhetsstrategi för Skåne 2017-2020
- Nilsson (2009). Kön och makt i svenskt näringsliv
- Region Skåne och Winnet Skåne (2017). Mångfald i Skåne
- Statistiska centralbyrån (2013). Kvinnor och män i näringslivet 2013
- Tillväxtverket (2015). Främja kvinnors företagande, Tillväxtverket (2011). Att välja jämställdhet
- Tillväxtverket.se. Jämställd tillväxt i regionerna. (Hämtad 2018)

Winnet Skåne arbetar tillsammans med andra aktörer för att öka intresset, engagemanget och kunskaperna för jämställd regional utveckling och tillväxt. Vår metod är påverkan genom samverkan.

www.winnetskane.se

[Facebook.com/WinnetSkane](https://www.facebook.com/WinnetSkane)

ISBN: 978-91-983061-2-5

Denna kunskapssammanställning är en del av Winnet Skånes arbete för jämställd regional utveckling och tillväxt. Arbetet finansieras av Region Skåne.